

2005
Nr 11

VÄRREKE

VÕRO KEELEN

Küläliseq

Võromaa taivan

Kas sul om viil meelen veebruarikuu Täheke-
ne? Tuukõrd ma opassi kõigilõ tahtjilõ, kuimuudu
tetäq puuki. Puuk om sääne tegeläne vannu
eestläisi ilmast, kiä lindas üle taiva tulino hand
takan ja vidä umalõ peremehele varra kokko.
Noq nakkasõq õdaguq jälq pümmes ja külmäs
minemä. Puukõ lindamisõ aig jõud pia kätte.

Seo kuu Tähekese kaasõpildi nimi om „Küläliseq“
ja taa om valmis tsehkendänuq Võromaalt peri
kunstnik Navitrollä. Egä pildikaaja piät õnnõ esiq
ärq arvama, kiä sääntse tulidsõ jutiga lindas –
puuk vai uhvo vai mõni mahasadaja taivakihä.
Nuuq kassiq, kiä pildi alaveeren katõkõisi kesk
üüd taivalõ vahtvaq, tiidvāq nigunii asast ināmb
ku miq. A nimāq ei mõistaq jo kõnõlda.

Novvembrikuu Tähekese kirotasõq ja joonis-
tasõq muusiān tõsõki kunstniguq ja kirāniguq,
kiä ommaq kuigimuudu Võromaaga kõüdeduq.
Tuuperäst, et Tähekene ilmus joba tõist kõrda
seo aasta võro keelen.

A samal aol om hää ka tuu, et eestikeelise
Tähekese abiga saavaq nuuq latsõq, kiä Võromaal
ei elāq, selges mõnõ vahtsõ võrokeelise sõna.
Avitas õnnõ tuust, ku lukõq Jaan Kaplinski juttu
„Kask ja kõiv“.

Novvembri om ka suur sanditamisõ aig. 10.
novvembril om märdipäiv ja 25. novvembril katri-
päiv. Ja tiiät! Ma mõtli ka seo kõrd santi minnāq.
Ausalõ! Ma opi selges taa märdilaulu, miä om
seon numbrin kirān, ja aja sālga nuuq rõivaq,
miä ommaq joonistõduq käsitüüleheküle pääle.
No kavva sa iks jutiliidsi püksega ringi kääit!
Nakkasõgi tõsõq joba tagaotsa päält mulkligus
minemä.

Ma soovi suuri kompvegikottõ
kõigilõ märdi- ja katrisandõlõ.
Olkõ mõnusaq ja rõõmsaq! Ja
lugõgõ kimmäle Milvi Panga luulõ-
tust „Kadriõdak“!

TÄHEKE

Jutumull, jutumull

Oktoobrikuu jutumulli mängon kihof lats vällä suurõst liutorost. Timä
sälä takast kostu määnegi helü. Tahtsõmi teedāq, midä tuu helü ütēf.

Pallõq vastajaq loe-es kūsümüst õigõhe läbi ja panniq hoobis poi-
si kõnõlõma. Tuuperäst saimiq huvitavit vastussit veidemb. A naidõgi
hulgast and vällä valli q kolm avvuhinnavastust. Avvuhindus ommaq
kolm raamatut sařast „Imepärane peitusemāng“ kirästüselst Varrak.
Pallõ õnnõ!

Võiduvastussõq

Helü liutorost: „Kõgõ parõmb toro
universumin – Keilast Tartohe viie
sekundiga!“

Kätlin Lepp (8 a), Paide

Liutorost üldās: „No oll taa ka
ports, miä siiāq trehvās!“

Hans Neelukse (8 a), Lääne-Viru-
maa

Liutorost üldās: „Olõ süük, miä
lindas õkva söögitorost makku!“

Siim Tamme (5 a), Tarto

Vahtsõnõ jutumull

Novvembrikuu Tähekese jutumull
om pühendet katripäävāle mõtsan.
Midä jānes ütles?

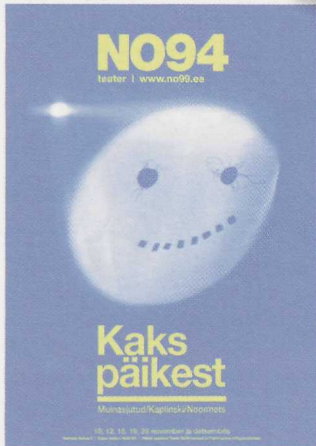
Oodamiq su vastust 21. no-
vembrikuu päävāni meiliaadrõssi
taheke@taheke.ee pääle vai vallalidsõ
postkaardi pääl toimõndustõ
adrõssi Roosikrantsi 6, 10119 Tal-
linn pääle. Vastussõlõ mano kirotaq
viil uma nimi, vannus ja adrõs!

Avvuhinnas om Jaanus Vaiksoo
vagivahtsõnõ raamat „Jaagupi esi-
mene koolisügis“ kirästüselst Koo-
libri. Taa raamat kõnõlõs vagivahtsõ
aabidsa tegelāisi tegemiisist.

Joonistanuq HILLAR METS

Kats' päivä

Ütel päiväl kai Andrõs taivalõ ja näkk sääil kõrraga kattõ päivä paistman. „Tohoh,” mõtõl miis. „Kuis saa taivan ollaq kats' päivä? Kõik jo tiidvãq, et om olõman õnnõ ütõs päiv!”

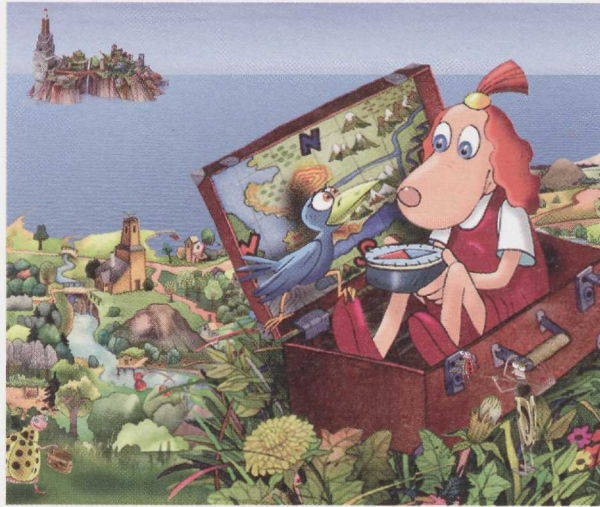
Taa miis es tiiaq, kuis vanal aol tiid-seq kõik rahvaq, et vahepääl lihtõsãle trehvãs nii: taivan om üte asõmal kats' päivä.

Vanarahvas sai tervest ilmast tõistmuudu arvu ku täãmbãdsel päiväl. Nä kõnõliq ütõstõsõlõ uskmaldaq juttõ tuust, kuis maailma tuli sai vai mille inemiisil vaõq ommaq. Nä kõnõliq esiki tuust, kuis elãjãq hindãle tagaotsaq saiq. Naaq luuq ommaq nii nallãkaq ja põnõvaq, et taa miis mõtõl naid ka tõisilõ jutustaq. Ja nii kutsõ Andrõs hindã mano viil neli miist ja ütõn naati ringi käümã ja egãsugutsiid lukõ kõnõlõma.

Ku ti ka tahat naid lukõ kullõlda, sõs min-ke NO94 tiatrilõ Talnalõ. Selle et õkva sinnãq ommaq Andrõs ja timã sõbraq täãmbãdses jõudnuq!

Taad Andres Noormetsa lavastust nõudãtãs edimãst kõrda 10. novvembril. Luuq ommaq peri Jaan Kaplinski eesti keelen õmbrekõnõlduidõ muinasjuttõ raamatust „Kaks päikest”. Naaq jutuq ommaq kõik vãega vanaq ja kõnõlõsõq maailma luumisõst, elãjist, inemiisist, taiva tegõnemisest, vii luumisõst. Lavastusõn mãngi-tãs ka pille ja laudas.

Nãutlejis ommaq Tambet Tuisk, Gert Raud-sepp, Kristjan Sarv ja Jaak Prints. Lavastusõ kunstnik om Ene-Liis Semper.

Lotte jõudsõ tiatrilõ

Pallõq Eestimaa latsõq ommaq kimmãle lugõnuq raamatut vai nõnnõq multifilmi pini-tütrik Lottest, vãllãmãrkjãst Oskarist, rãndãjã-miis Klausist, tsirgupoig Pipost ja nãide seik-luisist. Noq om pinitütrik Lotte jõudnuq otsa-ga Vanõmuisõ tiatri suurtõ majja. 21. oktoob-ril nõudãti sääil edimãst kõrda lavastust, mink põhas om Andrus Kivirãhki „Lotte reis lõunamaale”. Sããntse nimega raamat tetti ummakõrda Heiki Ernitsã ja Janno Põldma multifilmi perrã.

Vanõmuisõ latsilavastusõn istusõq kaejaq suurõ maja püürdlejã lava pääl. Ku tegelãseq lããvãq tõistõ paika, püürd lava kaejaq ka sinnã-poolõ. Lavastusõ om püüne päãle säädnõq Vanõmuisõ tiatri nõutlejã Janek Joost. Timã jaos om taa edimãne lavastus tetãq. Tege-lãseq pand' liikma ja videoq säädsõ Janek Savo-lainen, kunstnigutüüd teivãq Marion Undusk ja Sirly Oder.

Lugu om ütõ armõdu pikk ja põnnõv minek. Lotte, Klaus, Oskar ja Pipo mugu rãndãseq ja lõõdvãq uma reisi pääl vahtõit sõpru. Nãidega juhtus põnõvit asju ja pallõq ilma aõaq saavaq ka selgembãs.

Post'kaartõ mõtsast!

Septembri lõpun sai valmis vãrviline latsi joonistõduidõ mõtsateemãliidsi post'kaartõ kogo. Trükitüle komplekti valiti vãllã 36 kõgõ ilosambat Eesti latsi joonistust mõtsast.

Latsõq saadiq joonistõduid post'kaartõ konkursilõ „Eesti koolilaste metsapostkaart 2005” tegelikult joba kevãjã, a nõüd sũgõses sai kaardikomplekt valmis. Konkursilõ saadiq põhikoolin kãũjãq latsõq õle Eesti inãmb ku tuhat joonistõdut post'kaarti. „Vãegaq pallõq ommaq joonistanuq pilte tuust, kuis inemiseq ei hooliq sukugi luudusõst. Taa nõutãs, et latsõq tundvãq murõt taa maa perãst, kon-nã elãseq,” kirotas post'kaardikomplekti tagakaasõ pääl Pãhni luuduskeskusõ pããmiis Tarmo Denks.

Kõik joonistusõq ommaq kaemisõs vãllã pantuq Võromaalõ Pãhnile Roosa mõtskunda. Nãutõs om ilma rahaldaq ja om valla nika ku kevãjãni, ku tetãs vahtõnõ konkurs. Kiã trehvãs Pãhni kanti ja kiã taht nõutõst kaema minnãq, piãssiq tuust ette teedãq andma Pãhni luuduskeskusõ. Konkursi kõrraldajis oliiq Riigi Mõtsamajandamisõ keskus, Eesti Luuduskaitõsõ seltõ, Pãhni luuduskeskus ja Eesti Luuduskaitõsõ seldsi Varstu osakund.

Post'kaardikomplekte saa hindãle kãiaq RMK luudusõmaist.

Seo pildi joonist' võistlusõlõ EVA-TRIIN PEHLAK (7. kl) Krabi koolist.

MILVI PANGA

Tahat nätäq leevikeisi?

TAHAT NÄTÄQ LĚEVIKEISI?
JAH, NUID KÕGÕ EDIMEIDSI.
LÄBI TUISU, TUULÕMÜHÄ,
TOOVAQ MEILE TALVÕPÜHÄ.

TULÕQ, LÄÄMIQ KATÕKÕISTÕ!
NII KU SUUR JA VÄIKU MUISTÕ,
KÄSI PEON JA TÕSÕN TERRI.
HÄÄ, ET JAKKUS SALVÕPERRI.

MILVI PANGA

Kadriõdak

KES NAARD JA JUUSK JA KÄSÜTÄS?
KES VÄLLÄN VÄRTIT VÄSÜTÄS?
TUUD AIMAS LATŚ, TIID EGÄ KAIM,
ET KADRIKÕSÕQ KÜLÄMAIL.
KADRIIMÄL HELÜ TSÄRRE:
„LÄTSI ÕKVA VÕTIKVERRE,
TULLI LÄBI KÄREVERE,
ÜTEN VÕTSÕ TERVE PERE,
VÕTSÕ ÕNNÕ, VÕTSÕ LUSTI,
MIDÄ KÄKKI EI SAAQ KOSKIL,
MIDÄ HELDELT KINKJÄLE
JÄÄS KÜLÄND-KÜLÄND HINDÄLE.”

Joonistanuq VIIVE NQOR

MILVI PANGA

Süküs

RÄSSÄ RABISTAS. TUUL ULG.
LAHKUST NÄÜTÄS TRUUBAKÜLG.
KÜRVIKS KÕÖGIN KÜLLÜTES,
NASTIK OOSÕN SÄLLÜTES.

MILVI PANGA

Kaemi küüki!

ÜTS PURK TÕSÖST ROHKÕMB LÄÜGÜS,
OM SIIN KLAASI VÄLLÄNÄÜTÜS?
PÄIV NAARD AKNÖST UMMAMUUDU,
KAES, MIS AIAST KÜÜKI TUUDU.
VIRNAQ, KUHJAQ – JA NUUQ LÕHNAQ!
PEO SEEN VÄIDSEQ, PEO SEEN MÖHNAQ.
KÕVÕRÕQ JA ÕIGÕQ KURGIQ,
MADALÕQ JA KORGÕQ PURGIQ,
SEENEQ, PALUKAQ JA TILLIQ,
KAPSTAQ, UAQ JA PETERSELLIQ,
SIPUL, KÜRVIKS KÕLBAS KAH,
PIRŃ JA UPIN, KÜÜMNEPRAHT.
PALLU KULUS HÕRAKLEHTI,
SUULVETT SEOKÕRD LIIALT TETTI.
SAAT VAŠT TALVÕL MEKKI-MAITSA,
KU OLT TÄÜTNÜQ SAHVRIIT-AITA.

MILVI PANGA

Lell ja sell

LELLÄS EI SAAQ OPPIQ,
AGAQ SELLIS KÜLH.
LELLÄST, KU TÄL TAHTMIST,
SAAGI SEPÄSELL.

SELL VÕI SAIQ TUUST VAI TAAST,
EGÄÜTS VÕI OLLAQ HELL,
AGAQ ÖNNÕ VÕRUMAAL
OM ESÄ VELI LELL.

MILVI PANGA

Pääkapsta pääpruuv

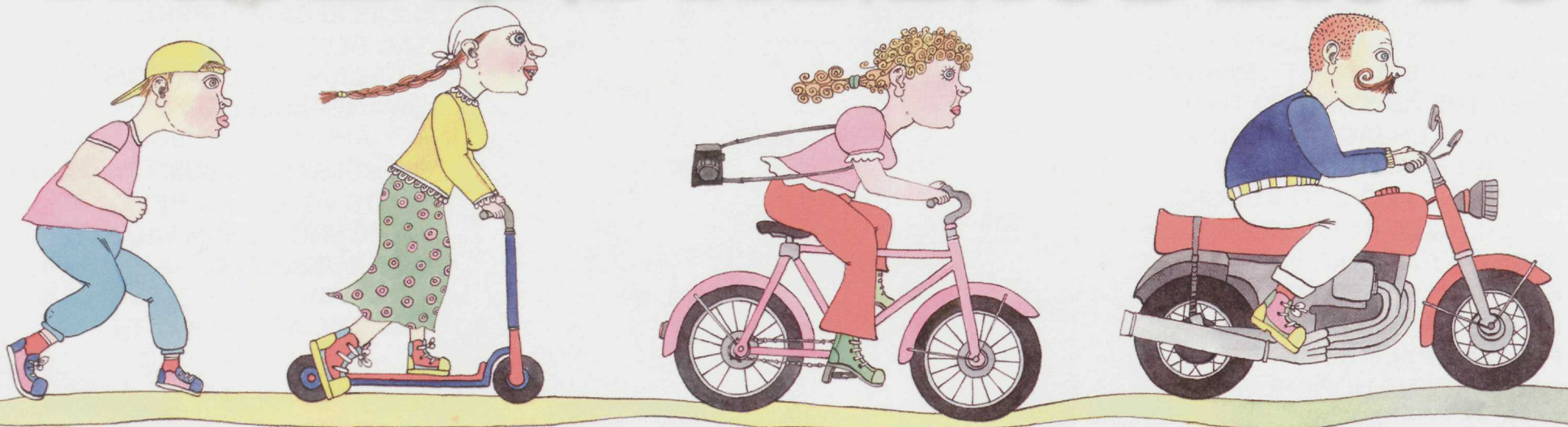
PÄÄKAPSTA PÄÄLDÄQOLÕK
ÖNNÕ NOORÕLT ETTE TULÕ.

PÄÄKAPSTA PÄÄMURÕQ
NAKKAS SIS, KU SÕODIK TULÕ.
PÄÄKAPSTA PÄÄRASKUS
OM TÄ HINDÄ PÄÄ RASKUS.

PÄÄKAPSTA PÄÄPRUUV
MIHKLI HAPUKAPSTASUUV.

PRESIDENDI AMMÕDIAUTO

Presidendile kaeti vahtsõnõ ammõdiauto. Vahtsõnõ auto olf suur ja uhkõ. Vahtsõnõ auto olf tööliidsõlt võimsa. Päält kõgõ muu olf taa viil ka sääne tettü, kost püssakuuliq läbi minnäq ei saaq. Taad olf vaia tuuperäst, et kiäki ei tükissiq püssäga presidenti elo kallalõ. Vällämaal om säänest asja presidentega ette tulnuq. Mõnõq ommaq esiki maaha lastuq.

Presidendile miildü väega autoga ringi kihotaq. Tuuperäst olf tä väega tujost ärq, ku sai selges, et timä külh rooli taadõ istuq ei saaq. Presidendil lihtsäle ei kõlbaq hindä ammõdiauto roolin ollaq. Autot nakaš juhtma hoobis autojuht. A presidenti autojuht es sõidaq kunagi kipõstõ.

Pia sõitsõ president vahtsõ autoga pääliinast küllä ütte veeremaa valda. Presidendiga olliq üten mitmõq ministriq ja nõvvomeheq. Näaq pidäsiq kõnnit, käveq koolimajan ja laudan ja kaiõq vahtsõt sprodiplatsi. Sõs viidi nä ütte tallo lõunat süümä. Makussõõgis olliq pliiniq, miä presidendile muido väega miildüq.

A president sei õnnõ kartolitampi ja piinülihasuusti peedialatiga ja es jääki pliine uutma. President hiilse vällä, võtsõ autojuhi jopõ karmanist salahuisi autovõtmõq ärq ja istsõ auto ruuli. Tä pandsõ motori tüüle ja pandsõ minemä.

Võiq ku hää olf vahtsõ autoga ringi virotaq! President olf armõdu õnnõlik!

Tä sõitsõ külävahetii päält vällä ja käändse suurtii pääle. Motor hurisi sündsäle, tii olf hää ja läts õkva, muid autit tii pääl es olõq ja sõitaq lubati peris kipõstõ. Õnnõ veidüq-veidüq sõitsõ president kipõmbalt, ku olf lubat. Lihtsäle tuuperäst, et pruuviq, kupalõ auto sisse võtt. Või h, kuis auto kihot!

A sõs sõitsõ president jälq täpsäle nii, kuis piät.

A vahepääl näkse autojuht, et vahtsõnõ auto om kaonuq.

Õkva annõti asast politseile teedäq. Politsei pandsõ umaq patrulliq egäle poolõ vällä. Ja nii trehväski, et ütš politseimiis pidäsi presidenti

kinni. Trehväs ka õkva sääne politsei, kiä es tiiäq, mäanest näku president om.

Politsei ütelf:

„Astköq autost vällä!”

Esiq olf tä salahuisi väega rõõmsa, et õkva timä sai presidenti auto varga kinni püüdäq. Vargist es olõq täl külh kunagi hallõ.

Presidendil olf külh hirmsalõ häbü. Tä mõtõl, et kas tä ütles vai ei üttele, kiä tä om. President es tahaq uma ammõtiga uhkustaq. A ku politsei nakaš tedä kõrvast valusalõ kiskma, et tä autost vällä tulõssiq, ütelf president:

„Maq olõ vabariigi president ja taa om muq ammõdiauto.”

Politsei ütelf:

„Vai õkvalt president esiq! Kaeq noh! Näüdäke sõidupaprõq ette.”

A paprit presidendil es olõq. Tä võtsõ karmanist telefoni ja tahtsõ kõlistaq umalõ abilisõlõ, a politseinik lei täl telefoni käest maaha. Politsei arvaš, et president taht tõisi autovargit kah platsi kutsuq.

Joonistanuq PIRET RAUD

ARNOLD RÜÜTEL OM MASSINAGA RAHUL

Kõigil presidentel ommaq ammõdiautoq. Näaq sõitvaq noidõga müüdä maad ja kääväq tähtsit küläliisi vasta võtman. Eesti Vabariigi presidentil Arnold Rüütilil om kah sääne massin olõman ja tä om tuuga väega rahul.

Kõigil massinil, miä tii pääl sõitvaq, om nummõr. A presidenti autol olõ-i. Tuul om numbri asõmõl presidentivapp. Auto kapoti külen om ka presidentilipp. Tuu om sääl tuuperäst, et inemiseq tiiässiq, kiä massinaga sõit.

Presidentil om õnnõ ütš massin – Audi A8 – ja tä sõit tuuga egä päiv. Ku president

autoga ei sõidaq, sais massin presidentilossi garaažin. Presidenti autoga üten sõit ütš vai katš politseiautot. Ku vaia, võivaq nuuq sõitaq ka kipõmbahe, ku lubat, a ku õks võimalik om, sõit presidenti auto nii, kuis liiklusõn ette om nättü.

Õnnõtuusi autoga ette tulnuq ei olõq. A minevaasta põrgas presidenti autoga üten sõitnu auto kokko põdraga.

Presidenti auto kaal katš tonni ja om tettü 2005. aastal.

Täheke tennäs Eero Rauna ja Kaidi Aherit Vabariigi presidenti kandsõleist

Politsei arvas, et taa om külh ütš ohtlik kurategeijä. Politsei pand presidenti käeq rauduga kinniq ja kõlist hoobis esiq uma telefoniga ja kutsõ paiga pääle tõsõq politsei. Pia olliki kõik platsin. Vallavanõmb, külarahvas, ministriq, nõvvumeheq, politsei ummi massinidega. Ja muidogi egäsugudsõq lehekirotajaq ja televisioon ummi kaamõridõga. Näaq olliq joba hummogust pääle egäl puul üten. Lehekirotajaq teiväq luku tuust, kuis president käu maal külän.

Võiq ku halv olf presidentil ollaq, ku täl käeraudu ärq võeti! Olf õks väega häbü külh. A president es näütäq tuud vällä. Timä õnnõ naarat sõbralikult ja ütël:

“Ma pruuvsõ tan umma vahtsõt ammõdiautot, a politseil ei jääq kah midägi katõ silmä vahele. Meil ommaq väega tubliq politsei!”

Vaenõ politseimiiš, kiä olf presidenti kinniq pidänuq, olf lõpus õdaguidsin uudissin kõgõ ullimba näoga. Tä olf iks peris ärq hiitünuq, et miiš, kiä istsõ presidenti ammõdiauto rooli takan, oll’gi president esiq!

Üles võtnuq RAIVO TIIKMAA

PEETER SAUTER

Vanamutt'

Vanamutt' pand' võlsshambaq suuhtõ, nakaś võlssma. Võlssõ ja suu savvaś. Suust tull' palfo paksu tosu. Tulõtõrjõq vali vanamuti vett täüs ja tsiuksõ vattu suuhvõ ja päähä, a mutt' savvaś mugu edesi.

„Toogõq kipõstõ viil pritsimiihi!”

Vanamutt' hüpäs rattalõ sälgä, plagist võlsshambit, võlssõ edesi ja savvaś.

„Suidsutaminõ olõ-i tervüsele hää,” ütelf halva silmänägemisega põdõr tii veeren mõtsan, a mutt' es kullõq. Sõitsõ mere viirde, õkvalt merre sisse ja müüdä merepõhja edesi.

Mere all ai vanamutt' uma savvuga mere kiimä.

Pritsimeheq tunniq kalasupi lõhna: „Ai-tuma, vanamutt', hää kalasupp,” lassõvaq kápile ja seiväq mere ärq. Tuust nä es hooliq, et olf väega soolanõ supp.

Laivaq vaiuq mere põhan küllülde ja kaptõniq ja madrussõq kõndsõq ringi.

Vanamutt' sõitsõ mere põhan ratta-ga üle küdsekala, võlsshambaq sattõq suust vällä ja küdsekala niildse nuuq alla.

Hambildaq vanamutt' nakaś pudfata-tama ja pudrokiilt kõnõlõma: „Put-put-put,” a muidogi es jätäq perrä. Tä pand' põllõ ette, sei küdsekala ärq. A niildse kogõmaldaq ka umaq võlsshambaq alla.

Kalahambaq pand' mutt' hindäle suuhtõ ja ütelf: „Mull-mull-mull.”

JAN RAHMAN

Priit ja Brad

Katś poiskõst, Priit ja Brad. Vannus olf nãil pia sama. Tiiäki ei, äkki olf Brad Priidu veli. A äkki õks olõ-õs kah.

A niimuudu olf lugu külh, et Brad miildü hirmsahe tütärlatsilõ. Egäl puul, kon Brad käve, juusk tä ümbre kari tütrikke.

A Priit jälleki miildü es tütärlatsilõ. Nii ku tä kohe-gi lätś, olf plats tütrigest puhas.

Priit nakaś tuu peräst pätti tegemä ja tä panti vangi. Vangin sai tä hindäle nimes Priit Pätt.

A Brad mugu häitsi tütrige kesken. Tahtśõ hinnäst õks pallodõlõ tütärlatsile näüdädä, tuuperäst nakaś filmõn mängmä. Lätś Hollivuudi ja sai hindäle nimes Brad Pitt.

Joonistanuq MARJA-LIISA PLATS

PEETER SAUTER

Tohtriq

Hambavaluga lammas kõlist: „Hammas valutab. Kas ma saaksi hambaarsti mano.”

„Kiä kõnõlõs?”

„Lammas.”

„Sõs piäti lambatohtri mano minemä.”

„Häste.”

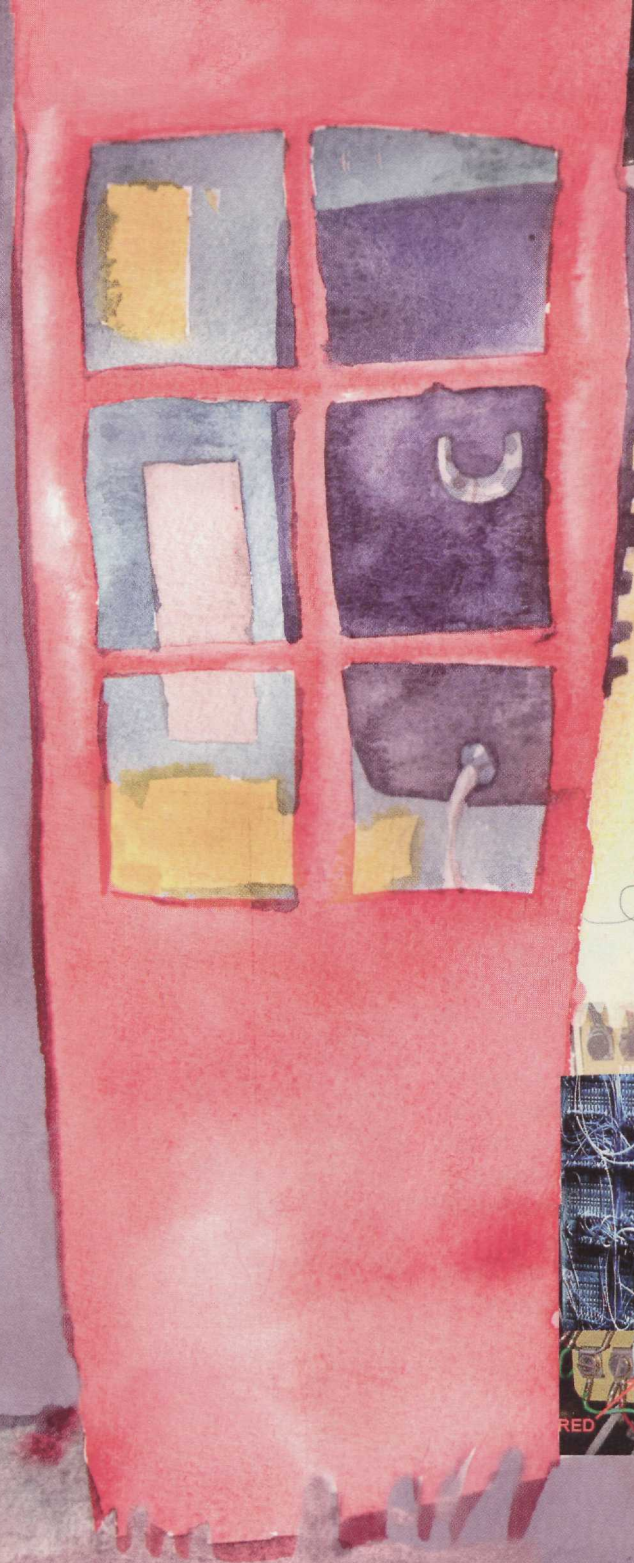
Lammas kõlist: „Lammas kõnõlõs, hammas valutab. Tahtnuq tohtrõ mano. Ärke õnnõ vällä tõmmakõ ja puurkõ, pruuvkõ no niisama.”

„Eiq, mi hambit külh ei parandaq, mi parandamiq õnnõ lambit.”

„Mää,” ütelf lammas kurbliqult.

„Auh, auh, auh,” kostu torost.

Lammas pand' toro ärq.

PEETER SAUTER

Kahrü mõtõq

“**K**ahr,” mõtõf kahr. Taa olf nii illos mõtõq, et tä märkse õkva tükkaigu: „Kahr, kahr...”

Haugas sõs jahtunut tariguputru ja märke, et midä viil märkiq. Midägi parõmbat es tulõq kah päähä. Ja kahr märkse jälq: „Kahr!”

Võiq, taa olf illos mõtõq. Nii illos, et kahr märke viil: „Illos kahr.”

Kahr ohaś. Taa olf nii väegalõ illos. Nii et mäantsidki muid mõttit es olõki vaia. Kahrü silmäq lätsiq kissi ja suu naarulõ. Ja tatrigupudõr läts meelest ärq.

Kuřajuur

HEIKI VILEP

Egaq Artur esiq es olõq sukugi halv poisõ. No timä seen lihtsäle elli Kuřajuur – sääne tsillokõnõ ja vigurinõ ja timäst oll rassõ vallalõ saiaq.

„Maq külh es tahaq naabri-Mallõlõ vesivärvivett pähäq vallaq,” selet Artur, „a Kuřajuur kässe.”

Imä vanguf pääd: „Sõs piämiq Kuřajuurõ nukka saisma pandma. Annaq siiäq!”

A Kuřajuur es annaq hinnäst kätte. Tä lätõ sügävähe poisi sisse, küküf säääl, oll vaiki ja näperd varbavahjit. Muidoki pidi Artur esiq nukan saisma. Ja hiussist kakuti ka õks Arturit.

Pikäpääle pahasi Artur Kuřajuurõ pääle ärq. Tä nakaõ plaani pidämä, kuimuudu tsillokõsõst viguridsõst eläjäst vallalõ saiaq. Istsõ kirotuslavva ala, pand lõvva põlvi pääle ja nakaõ märkmä.

„Ku nakkassi lihtsäle hääs poisis?”

„Kost! Ei nakkaq, ei nakkaq!” indsiť Kuřajuur hõela peenükese helüga.

„Ku tiissiq midägi ilosat ja hääd?” mõtõf Artur.

„Kost! Ei tiiq, ei tiiq!” inisi Kuřajuur.

„Sa q ärq tsiiksuq!” sai Artur pahadsõs.

„Tsiiksu külh, tsiiksu külh!” irvõli Kuřajuur.

„A kaeq ku lähä põraq ja tii õkva midägi hääd!” Artur ronisi lavva

alt vällä ja lätõ sõsara tarrõ. Sõsar opsõ parajahe. Artur saistaõ timä sälä taadõ. Tä kai sõsara ilosit pikki hiussit ja nõst joba käe, et pai tetäq. A sõs oll jälki Kuřajuur platsin! Artur võtõ suust nätsü ja vaotõ tuu sõsaralõ hiussilõ.

„Aiiii!” viugatõ sõsar ja käändõ hinnäst ümbre. „Ullis olõt lännüq vai?” rükse tä ja haardõ Arturi hiussist kinniq. Väega vallus oll.

„Maq olõ-i süüdü!” vabandõ Artur. „Tuud tekõ Kuřajuur!”

Sõsar pruuvsõ nätsü hiussidõ seest kätte saiaq. A tuu es lähäq kõrda ja tä tutistõ Arturit viil ütõ kõrd. Tuud pandõ Artur joba palfõs.

„Ma kae nii!” ähvrdõ Artur Kuřajuurt ja pagõsi sõsara tarõst ärq. „Ma mõtlõ su jaos vällä sääntse pättüse, et sa pakõt esiq ärq ja nakkat kongi muial ummi varbavahjit näperdämä!”

Pääväq muguq lätsiq, a Kuřajuur es kaoq kohegi. Tä istõ Arturi seen õks edesi. Artur tekõ muguq vahtsit pahanduisi ja sai tuu iist ka karistaq.

Sõs, üte hummogu, tullõ poisõkõsõlõ mõtõq. Mõtõq oll lihtsä ja tark.

„Ma nakka hääd tegemä!” ollõ Artur lõudnõq päsemise. „A kavalalõ, nii et Kuřajuur arvu ei saassiq.”

Tä lätš vällä, istsõ maja trepi pääle ja ollgi ökvalt valmis pääle nakkama. Önnõ et minkast?

Kõrraga tä näkk, kuis üts tsillokõnõ naabripoiškõnõ rattaga räginäga ökva puhma sõitsõ. Artur lätš timä mano, kaeq karmanin. Puhmast tull vällä ülepää kriimliganõ naabripoiškõnõ, ikumaik suun.

„Ketf tull maaha, jah?“ küsse Artur ütskõiksõlt ja avit ratta püstü nõstaq. „Las ma kae!“ tek k tä tähtsä näo. Pand keti hammasratta pääle tagasi, söksõ pedälit – ketf ollgi pääl. Sõs võtsõ tä tüüriistakotist võtmõ, käändse tagomidsõ tsõori mutriq lödvõmbas ja pinguf keti parras. Täpsäle nii, niguq esä oll opanuq.

„Lenkõ om kah viriläle!“ sai tä huugu manuq. Võtsõ edetsõõri põlvi vaihõlõ ja käänd kõgõst joust. „Kaeq, es olõki väega hull!“

Naabripoiss kai tedä avvustavalt, pomisi „Aituma!“ ja limbas ratas käekõrval tougatõn minemä.

Noq es piäq Kuřajuur inämb vasta:

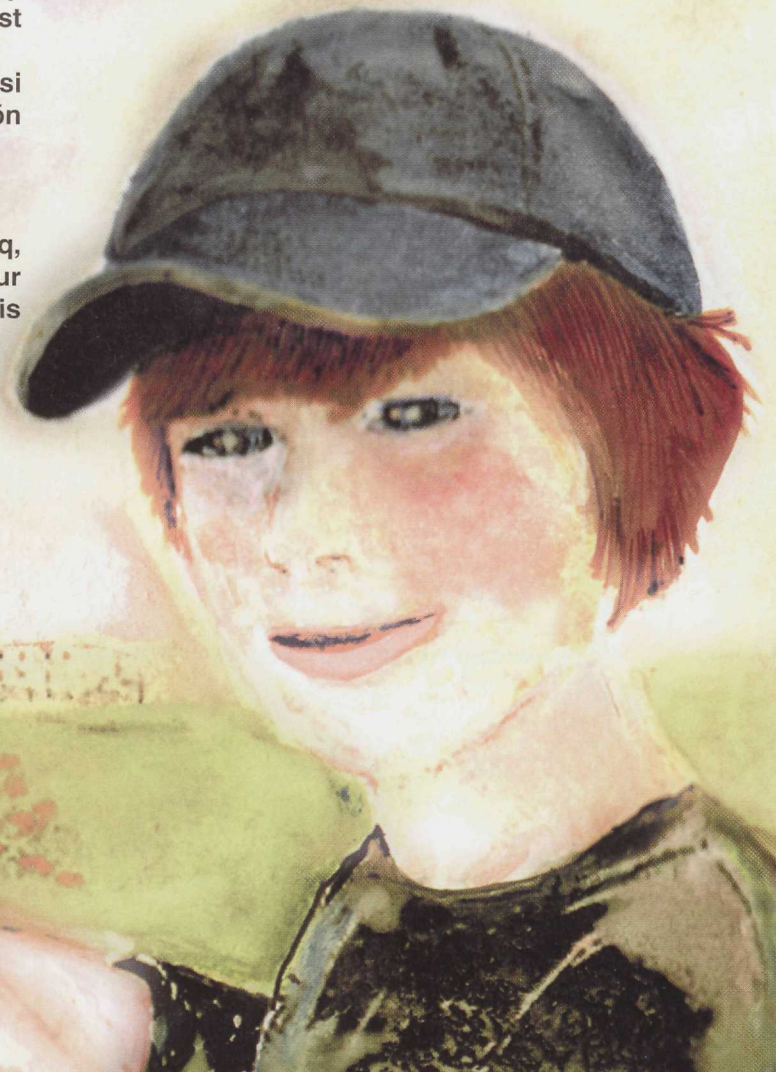
„Midä sa tiit!? Ma massa kätte!!!“ lõvvas tä.

„Ma lihtsäle aviti täl ratta kõrda säädiq, et tä inämb puhma ei sõidassi,“ ütelf Artur rahuligult. Sääntse jutu pääle jäi Kuřajuur peris

vaiki. „Kaeq-kaeq, petigi Kuřajuurõ ärq!“ mõtõl Artur rõõmsalõ.

„Tiiät,“ ütelf Kuřajuur hummogu Arturilõ. „Sul võivaq kül umbõ kuřaq krutski q ollaq, a mul om millegiperäst ikäv. Lähä otsi muialt vaheldust!“ Süütse viil kõrvatagost ja hüpäs – hupst! – Arturi seest vällä. Kattõ kibõhidõ hüppidega ärq nuka taadõ. Es olõq timäst inämb midägi perrä jäänüq.

A Arturilõ olliq võlss-pättuseq nii väega miildümä naanuq, et tä tek k noid muguq edesi. Ja et huvitavamb olõssi, kujof tä ette, et Kuřajuur om timä seen õks viil alalõ.

NAĻAQ

Punamütsükene kõnd mõtsan, korv käen. Jõud vanaimä majani. Koputas. Ussõ pääle tulõ paks, hästesõönüq susi. „Või taivakõnõ, tan elli jo vanaimä...“ Susi kraadõ kõttu ja porisõs: „Elli, elli... A põraq eläs tan muq kontor!“

Tsilfokõnõ kaamli küsüs uma imä käest: „Imä, imä! Mille mi sällä pääl ommaq nii suurõq kõõdsaq?“ „Tuuperäst, et mi saanuq pikki kõrbõreise jaos vett üten võttaq,“ ütles imä. „A mille meil nii andsaguq jalaq ommaq?“ „Tuuperäst, et mi jalaq liiva sisse es vaonuq.“ „A mille meil nii paks karv om?“ „Tuuperäst, et päiv meid es kõrbõtanuq.“ „Imä, imä, a midä mi sõs tan eläjäaian teemiq?“

Väikene poiškõnõ mäng aian. Äkki näge tä siili. „Imä, tulõq kipõstõ, su kaktus juusk ärq!“

Väikene Liisa om esäga eläjäaian. „Esä, ostamiq kah eelevandil!“ „Ei saa.“ „Mille?“ „Timäle süvväq ostaq lätt väega kallis.“ „A tahaq om jo kiroto: “Eelevandilõ süvväq anda ei võiq!”“

Juku uut bussijaaman bussi. Vanamutf lätt müüdä. „Midä sa tan oodat,“ ütles vanamutf. „Taa busõ käü jo õnnõ pühhi aigu!“ „Noh, ja sõs? Mul omgi täämbä sünnipäiv!“

„Ütskõik mäantsehe paika mu uno lätt, tedä võedas kõik aig lämmält vasta.“ „Tä om kimmähe umbõ kuulsa?“ „Olõ-i, tä om pitsimiis.“

Miis tõrõlõs piniga: „Saq olõt külh kõgõ ullimb pini terven ilman! Maq palssi q sul tuhvliq tuvvaq, a midä saq tiit? Lähät küüki ja keedät munna!“

JAAN KAPLINSKI

Kask ja kõiv

Olf ütškörd jõgi ja jõo veereh kasvi katspuud – ütšüte ja tönö tösö perve pääl. Puuq olliva peris üttemuudu, mustavalgõtkirja tummiga ja piinüide ossõga, kiä tuulõ käeh hällüvä ja väikuidõ lehtiga, kiä tuulõ käeh kohisiva. Ütškörd, ku puhkõ kõva tuul, kuuliva puuq ütštösö kohisõmist. Ütš puu kohisi:

*„Ma kasvan kasekene
siin jõe kalda pääl.”*

Tönö puu sahsi:

*„Ma kasu kõokõnõ
siin jõo perve pääl.”*

„Mis naljakat laulu sa laulad!” pa-hand edimäne. „Sa oled ju kask nagu minagi, mitte mingisugune kõokõnõ. Ja ära räägi sihukest segast keelt, mil-lest üks õige puu aru ei saa!”

„Esi sa räägit!” kost tönö. „Ma kõnõla umma õigõt kiilt ja olõ-i ma määnegi kask, kõiv olõ nigu kõik mu vanõmbagi omma olnu.”

Niimuudu nä vaidliva ja vaidliva. Tuul jäi vaiki, a mõlõmbaq puuq – kask ja kõiv – mugu kahisiva-kohisiva. Kohisiva kõik järgmäde päävä, nika-gu inemise taad kuuliva ja imehtivä, mis katõ puuga ummõhtõ om, et nä mugu kahisõsõq ja kohisõsõq.

Peräkörd kahisisiq ja kohisisiq nä parhillaki, ku tastsamast ei olõssi müüdä kõndhu ütš botaanik, kiä puid häste tunsõ ja näide kiilt ka mõist. Kullõf botaanik puiõ vaidõlõmist, lätš sis jõo viirde ja ütēf:

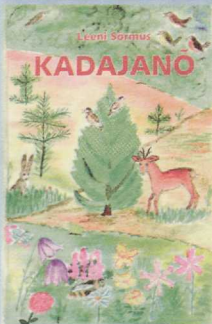
„Kulla puukõsõq, ti olõt ütēst perest, ütē imä latsõq, ütē inne kõnõlas eesti kiilt, tönõ võro kiilt. Eesti keeli om kõiv kask, võro keeli iks kõiv. A ladi-na keeli, midä mi botaanigu pruugimi, om teil mõlõmbal nimes Betula! Om jo illos nimi?”

Kõiv ja kask lõüsevä, et Betula om tõtõstõ illos nimi. Ja leppevä, et olkõ sis niida, et ütē nimi om Betula Kask ja tösõ nimi Betula Kõiv. Niimuudu jäivä nä rahu ja es kahisõq ega kohisõq inäp ilmaigu, enge sis inne, ku puhkõ kõva tuul. Nigu tösõki puuq.

Joonistanuq KALLI KALDE

RAAMAT

KADAJANÕ

Leeni Sõrmus

Raamatuh ommaq ilosaq pildiq, jutuuq ja luulõtusõq.

Ma olõs esiq tahtnuq ol-
laq Muki luu man. Mullõ jäi
miilde tuu, ku Muki pikut'
sängü pääl.

Taku lugu oll' ka vahva.
Taku es tahaq inämb üteli
pääväl süvväq. Ütel tõsõl
pääväl

läts' Taku pallõ piteh üles laka
pääle ja otsõ säält munnõ.

Pardsipoigõ lugu miildü
mullõ kah. Tütrik kai
aknõst vällä ja näkk', et
varõs kakõl' partsõgaq.
Tä läts' vällä kaema ja
hirmut' varõsõ minemä.

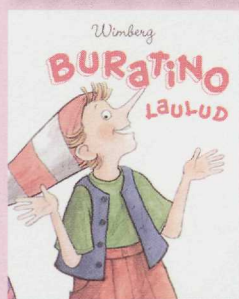
Tsil'okõsõst jänesest oll' ka
lugu. Piniq aiqu tuud
jänesekest takah. Tütrik
võtt' jänesekese üskä,
pesse vitsagaq vasta
maad. Sis lätsiq piniq
minemä. Tä pand' jänesepu-
pi puhma ala.

Üteh luulõtusõh oll' tütrigul
roosa kleit. Tä kai tuud
nuka takah siist ja säält.
Sis tull' üt' pois-kõnõ
ja hõigas': „Mu pruut'!“
Tütrik kattõ nigu tuul'.
Taa kleidi-lugu miildü
mullõ ka väega. Tahtnuq
hindäle kah säänest roosat
kleiti.

Mirjam Vodi (6 a)

Jutu avit' kirja panda timä imä
Kaili.

RAAMAT

BURATINO LAULUD

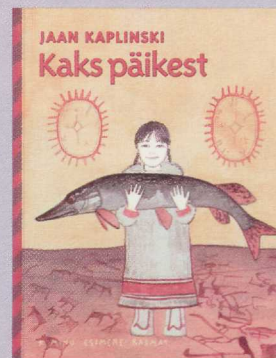
Wimberg, Kristiina Kass
ja Tauno Aints
Varrak, 2005

Taan raamatun ommaq
mõnusaq lauluq. Mõnõq
ommaq veidükese harili-
guq, mõnõq väega nafa-
kaq. Mi lugõsimiq naid
niguq luulõtuusi ja laulsõmiq
veidemb, selle et kõiki
laulõ viise mi es tiiäq. Mu
sõsaral Betil tul' kõgõ inämb
viise miilde ja timä laulsõ
kõgõ inämb. „Kodoldaq pini
Krässu“ laulu viis oll' meil
kõigil päään ja tuud mi
lauliq kõik üteli. Kõgõ
parõmb lugu oll' mu mee-
lest „Salahanõ kapp“.

Naaq lauluq ommaq tsipakõsõ
Ilmar Trulli luulõtuusi
muudu. Sääntseq samaq
lõbusaq ja krutskilidsõq.
Emme üteli, et Wimberg
om niguq nuur Trull. Raama-
du tõsõn poolõn ommaq
kõiki laulõ noodiq kah. Mi
viimi taa raamadu mu
kandlõoppajalõ, et äkki saa
sõs mõnt luku oppiq
kandlõga mängmä. Ültse
võissiq kõik muusigaoppa-
jaq tast latsilõ laulõ
opadaq. Taa raamat om
nafaalinõ viil tuuperäst
kah, et Kristiina Kass om
tahaq ilosaq pildiq tseh-
kendänüq.

Richard Ojar (7 a, Võru I
põhikuul')

RAAMAT

KAKS PÄIKEST

Jaan Kaplinski

Olõ lugõnuq väega pall'o
muinasjuttõ, pikki ja lühki.
Muinasjuttõ mõtõq ja
tegeläseq ommaq sakõstõ
üttemuudu. A taan raama-
tun om kõik tõistmuudu:
egä jutt om esimuu-
du mõttõga ja naid om
väega huvitav lukõq.
Miä tuust, et mõnõq nimeq
ja paigaq ommaq täitsä
võõraq. Mõni jutt oll' häste
lühükene, a tuu iist hää
sisuga. Väega huvitavaq
olliq naaq jutuuq: „Tulõ
rüüvmine“, „Taile“, „Nõia-
sarv“, „Ahvi süä“, „Mõtsa
näio“ ja „Suurõ kiholasõ
surm“. Mullõ miildü kõgõ
inämb üteli jutt, kon peku
ärq jaeti.

Mi lugõsimiq taad raamatut
mõnikõrd üteli esäga. Esäle
miildüq ka naaq esimuudu
muinasjutuq. Imä pruuv-
sõ ka lukõq, a timäle nii
väega es miildüq.

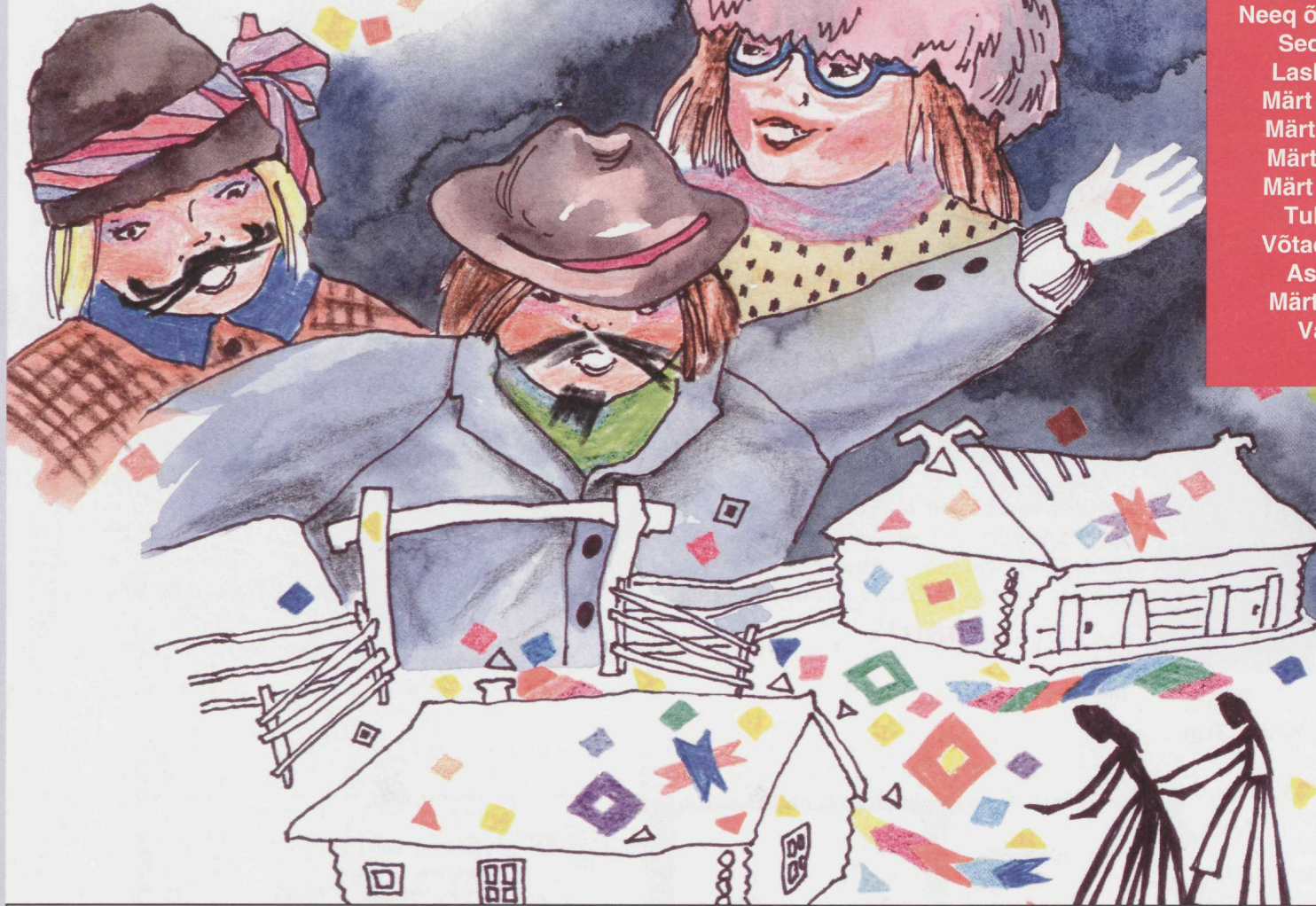
Anett Hollas (10 a, Võru I
põhikuul')

Rebäste pereq

Joonistanuq TEET VAUS, Tallina kunstigümnaasium

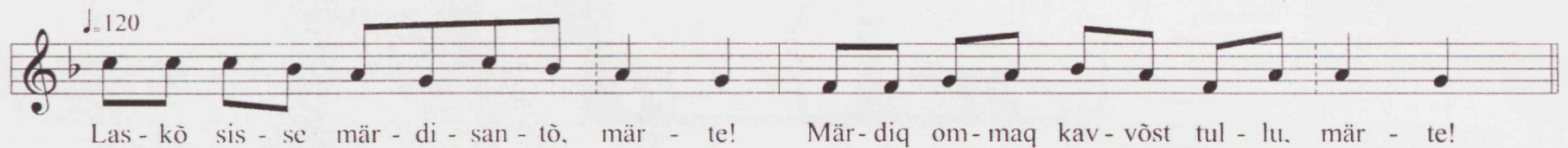
Märdilaul

Laskõ sisse märdisantõ, märte!
Märdiq ommaq kavvõst tullu, märte!
Märdi küdseq külmätäseq, märte!
Laskõ sisse märdisantõ, märte!
Egaq nu märdiq siist ei olõq, märte!
Neeq õks ommaq kavvõst tullu, märte!
Sedä lakja lauda müüdä, märte!
Laskõ sisse märdisandiq, märte!
Märt ei tulõq söömä peräst, märte!
Märt ei tulõq jooma peräst, märte!
Märt tulõ talu õnnõ peräst, märte!
Märt tulõ pere õnnõ peräst, märte!
Tulõq vällä, perenaanõ, märte!
Võtaq võtmõq saiba otsast, märte!
Astuq alla aida manuq, märte!
Märt taht pulli puusalihha, märte!
Vana pätsü päalihha, märte!

*Viiõ om Kuusõ Mari perrä
Harglõ kihlkunnast.
Sõnaq ommaq Kokõ Liine
perrä Harglõ kihlkunnast.
Laul om peri laulikust
„Tsirr-virr lõokõnõ” (1999).
Aituma Marju Kõivupuulõ!*

Joonistanuq EPP MARGNA

Postipauna lehekülgi pääl kirotasõq Mõnistõ ja Orava kooli latsõq märdi- ja katripääväst.

Kadrisanti valvuriga

Peie imäga plaani ja imä kitt mu plaani hääs, et ma lähä kadrisanti.

Ta kätse mullõ suurõ räti pähäq niguq mõtsamoorilõ. Ette pand mullõ suurõq prilliq. Imä värme mu pösõq vereväs ja suuhvõ pand pulgakompvegi. Ma es tunnõq hennäst enämb äräki, ku piiglide kaiõ. Esiki helü olf võõras. Suur kompvek suun pand minnu sisistämä.

Palssi, et imä tulõssi mukka ütēn kooni ussõni, kohe ma sisse taha minnäq.

Ku kõik olf valmis, niguq vaia, lätsigi ma naabriidõ poolõ. Ma pelksi, et minnu är tundas, selle lauli jämme helüga. Tei sääle egäsugutsiid kadritandsõ ja -laulõ. Nii kävveq mi läbi õks mitu-mitu tallu nii, et maq sisse ja imä väreti takan uutman. Suur pümme olf vällän joba.

Mullõ panti mugu kompvekke kotti. A ütē vanaimä pand mullõ kotti vitsikese villast langa ja ütēf, et opiq, kadrikõnõ, kodama. Tuu kingitüse üle olf mul hää miil.

Kõgõ viimäte lätsi ma kõgõ lähembä naabri-naasõ poolõ ja tei sääle nalfa. Naabrinaanõ tulf minnu ussõ takka saatma ja tennämä, a imä olf tulluq majalõ ni lähküle, et naabrinaanõ tund imä äräq ja nii olf täl selge, kis tuu kadri olf, kiä timä puult vällä läts.

Ma muiduki jää vahtsõid kadripäivi uutma ja ei jätäq santi minemäldä. A nüüt joba suurõmba kambaga ja ilma imäldä.

Kristiina Kurilova, 5. kl,
Mõnistõ kuul

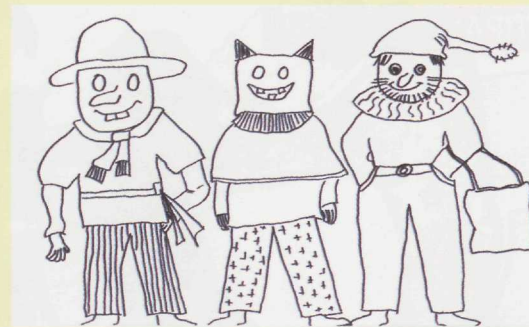
Sandiq juuskvaq

Varsti käen om märdikuu, sis juuskvaq sandiq, lauluq suul. Enne märdiq – poisikõsõq, peräst katriq – tütriklatsõq.

Sandin tulõ lauldaq-tandsiq, mõistatuisi küssüq, mängiq. Kõik perreq vaia kävvüq läbi, hääd suuviq – tuu ei olõq häbü.

Keiry Nael, 4. kl,
Orava kuul

Kairit Kasuk, 4. kl, mõnistõ kuul

Peeter Parts, 5. kl,
Mõnistõ kuul

Laura Suurmänn, 4. kl, Orava kuul

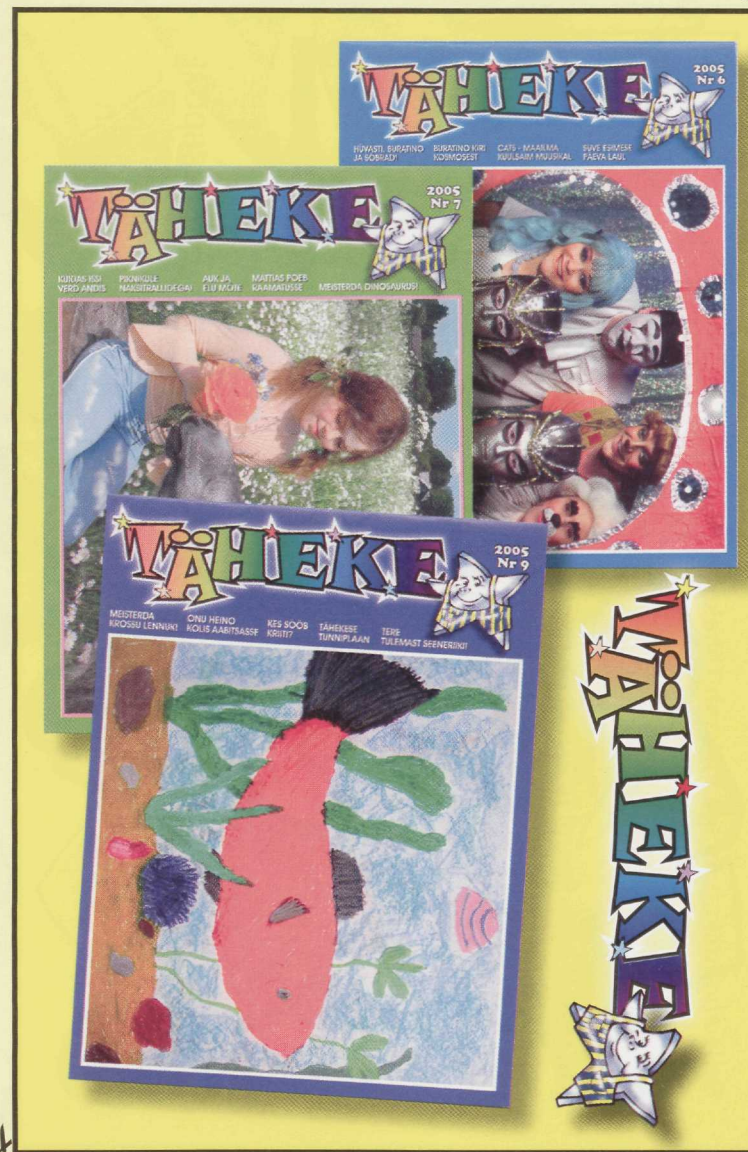
Kadriq ja märdiq

Mi peren om alasi kadri- ja märdipääväl palfu santõ käünüq. Ku ma väikene olli, sis ma pelksi santõ hirmsadõ. Tuuperäst, et nä olli mu meelest peris perädüq. Ma pagõsi alasi lavva ala q ja kulssi säält neide laulõ ja mõistatuisi.

Mul on meelen tuu, et mõnõq sandiq ommaq pillunuq kõgõ tarõpõrmandu terri ja kruupõ täüs. Imäl and noid perän kraamiq. Ma arva, et nii külh ei kõlba tetäq.

Seo aasta om mul planin sõsarõidõga santi minnäq.

Madis Kängsep, 4. kl,
Mõnistõ kuul

Keiry Nael, 4. kl, Orava kuul'

Litsents nr 613

MAKSTUD VASTUS
EESTI

AS Expresspost
Maakri 23 a
10145 Tallinn

Selle sooduskupongiga maksab Tähekesse aastatellimus 130 krooni (tavahind 160 krooni)

Kui täidad selle kaardi ja paned postkasti enne 1. detsembrit, saadame sulle tellimise arve märgitud aadressil!

Nimi:

Address:

Telefon, e-post:

Tähekest saab tellida ka Internetist otsekorraldusega aadressil www.telimine.ee (hind iga kuu 13 krooni).

Sandinkäük

Ku ma olõ santman käünüq, sös ma olõ saanuq väega pallo asjo. Olõ saanuq kompvekke, rahha, kapstit, ubinit, pörknit, krõnglit.

Õga kõrd tulõ ussõ takan lauldaq, sös inemiseq tiidvāq, et sandiq ommaq ussõ takan. Vahel ei olõq meid õgalõ poolõ sisse lastu. Ku sisse saat, piät tandõma ja laulma. Peräst and pernaanõ vai peremiis midägi mardisandõlõ. Ku sandiq saavaq midägi, sös tulõ saaduq aõaq ärq jagadaq.

Mino esä ütelf, et vanastõ olf nii, et ku tõisi santõ nätti, sös tetti nõrgõmb sant palõas. Tuu tähend' tuud, et timä käest võeti aõaq ärq. Maq tiiä, et tuu ei olõq illos tego ja maq nii ei tiiq.

Ussõ takan ei tohiq koputaq ja sös minemä joostaq. Ei tohiq ka niisama ullitaq.

Joel Vago, 4. kl, Orava kuul'

Keiry Nael, 4. kl, Orava kuul'

Mardipäiv

Miiq kävemiq mardisandin. Tuu õdak olf külä vaihõl viil pallo tõisigi latsi, kiä kõik santi joosiq.

Minoga olliq viil Kätlin, Keidy, Meriliis ja Annika.

Meil sai väega pallo nalla. Miiq laulsõmiq laulõ, mängsemi q mängõ. Kätlin mängse akordioni pääl, tõsõq laulsõq ja lei q tandso.

Meil olliq sälän katskidsõq rõivaq ja nõoq olliq häste mustaq.

Peräst santmist peimi q mardipito. Miiq teimi q sandikoti vallalõ, kaltsimi q kõik aõaq põrmandu pääle lakja ja jagasimi q ärq. Sääl olliq kompveki q, ubinaq, raha.

Pido olf illos ja meil olf hää miil.

Keiry Nael, 4. kl, Orava kuul'

Mardipäiv

Mardipäiv miildüs mullõ selle, et sös saa pallo magusat ja pallo nalla. Mullõ miildüse q kõgõ rohkõmb ubinaq, pirni q, kompvegi q ja präänigu q. Mullõ ei miildü q sukugi piparmündi-kompvegi q.

Vahepääl olõmi q saanuq rahha. Tuu om kah väega hää.

Vanastõ olf kombõs tõisi santõ käest magusakott' är varastaq. Miiq ei olõ nii tennü q.

Ütskõrd kävemi q terve Orava läbi. Peräst jagasimi q tõisi santõga kõik ärq.

Seo aastak tahami jälki ummi sõproga santi minnä q. Minkeq tii q kah!

Alari Ilves, 4. kl, Orava kuul'

Miiõ ja pini

Ütel mehel olf pini. Pini nimi olf Muri. Muri olf väega kuri. Mehe nimi olf Jaak.

Ütel pääväl lätõ miiõ pini mano. Tä küsse pini käest, mille sa nii kuri olõt. Pini ütelf: „Vauh-auh”.

Jaak kutsõ nõia ja ütelf nõialõ, et muudaq mu pini varõssõs. Nõid tegigi nii. Muri linnas puu otsa ja tekk: „Vaak-vaak”.

Hebo Rahman, 1. kl, Osola kuul'

Hebo Rahman, 1. kl, Osola kuul'

TÄHEKENE LÄTT MÄRDISANTI!

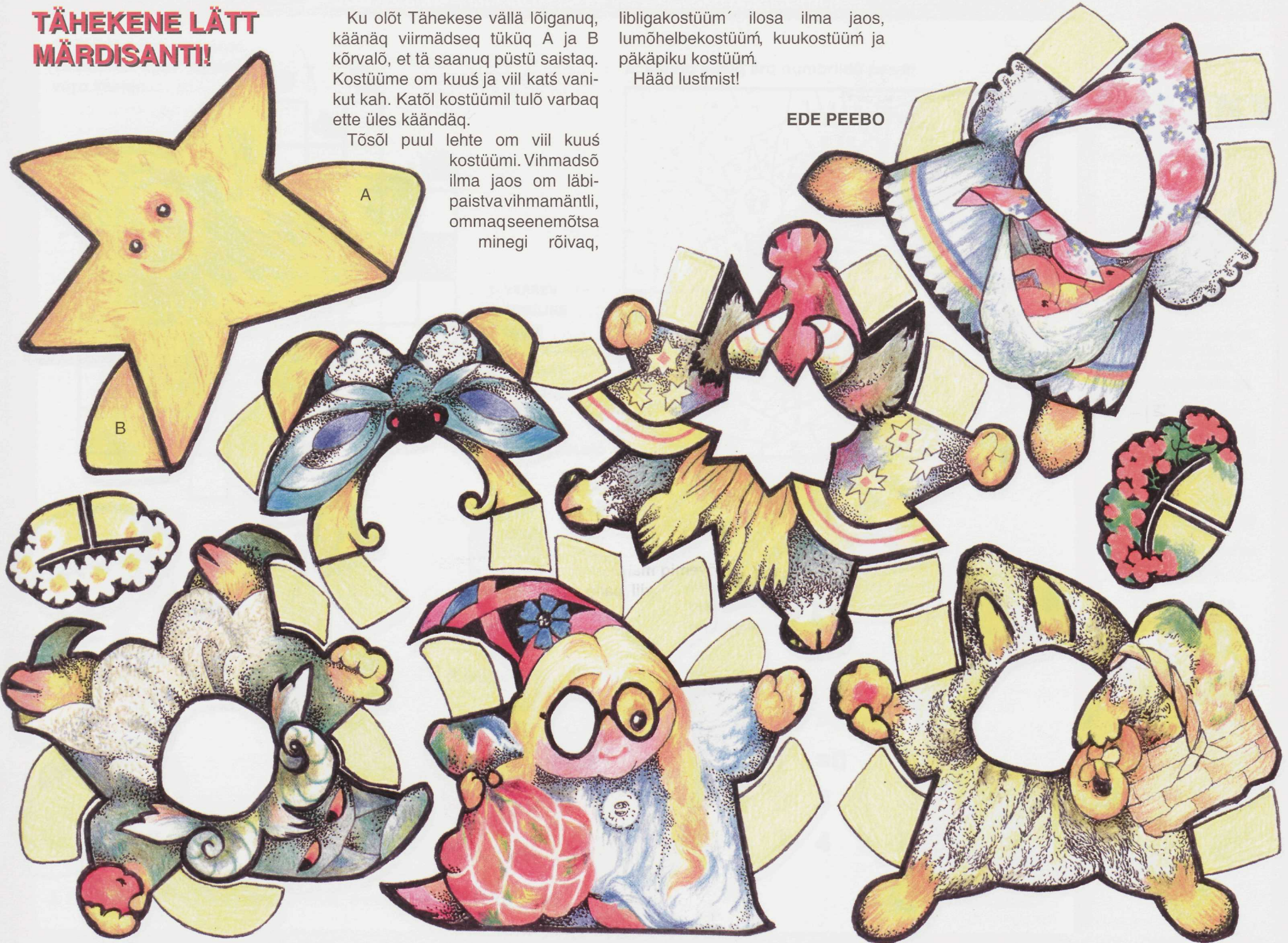
Ku olõt Tähekese vällä lõiganuq, käänaq viirmädseq tüküq A ja B kõrvalõ, et tä saanuq püstü saistaq. Kostüüme om kuus ja viil katõ vanikut kah. Katõl kostüümil tulõ varbaq ette üles käändaq.

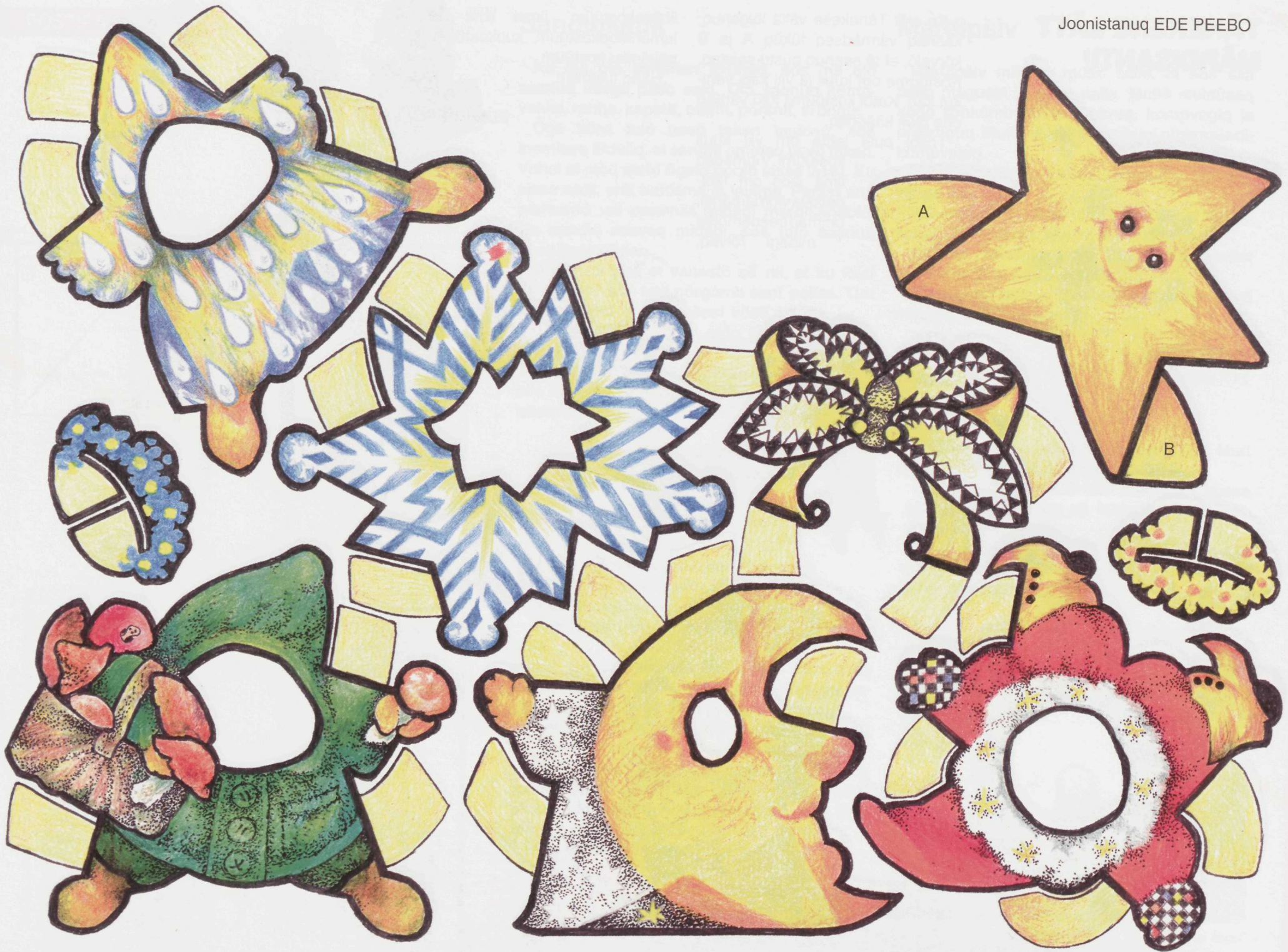
Tõsõl puul lehte om viil kuus kostüümi. Vihmadsõ ilma jaos om läbi-paistvavihnamäntli, ommaqseenemõtsa minegi rõivaq,

libligakostüüm' ilosa ilma jaos, lumõhelbekostüüm, kuukostüüm ja päkäpiku kostüüm.

Hääd lusfmist!

EDE PEEBO

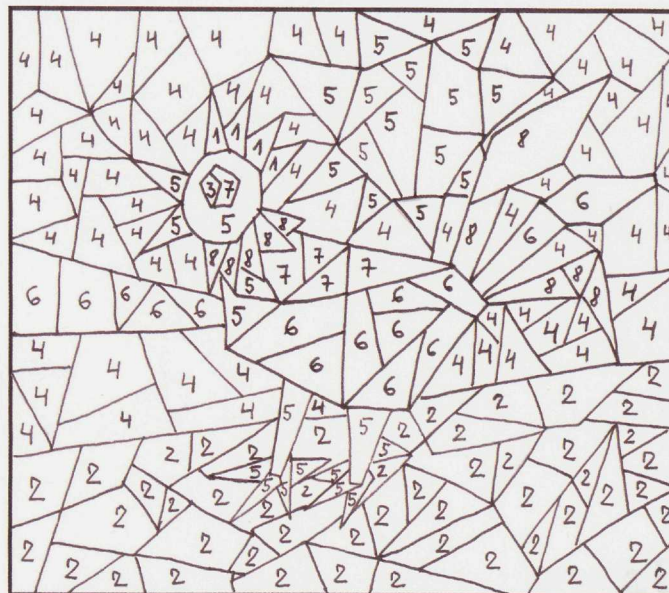

1. Täüdäq ärq ristõna!
 Vastussõs om ämblik
 võro keelen.

- 1- VERREV
- 2- ROHILINE
- 3- MUST
- 4- SININE
- 5- KÖLLANÕ
- 6- PRUUN
- 7- VALGÕ
- 8- ROOSANÕ,
MAR'ANÄOLINÕ

2. Värviq tüküq ärq numbriidõ perrä!

LUTU

TÕLPU

KAENDRILL

SHÄKÄPM

NIPITUUK

VÜRKTIS

4. Märgiq vajalikku paika pluss- vai
 miinusmärgiq! Katõn perämädsen rian
 om kummangi katõ nummõrd üle, miä tulõ
 mahaq tõmmadaq.

$$1 \quad 1 \quad =0$$

$$1 \quad 2 \quad 3 \quad =0$$

$$3 \quad 2 \quad 1 \quad =0$$

$$1 \quad 2 \quad 3 \quad 4 \quad 5 \quad =0$$

$$1 \quad 2 \quad 3 \quad 4 \quad 5 \quad 6 \quad =0$$

3. Pilte all ommaq täheq segi lännüq. Avidaq naaq kõrda säädiq!

Joonistanuq ANU LOIGU

SA Kultuurileht
 latsiaokiri

Käümä pant vahtsõaastakuun 1960.
 Ilmus ütõ kõrd kuun.

Toimõndusõ aadrõs:
 Roosikrantsi 6
 10119 Tallinn
 taheke@taheke.ee

Päatoimõndaja
ILONA MARTSON
 Kunstilinõ toimõndaja
PRIIT REA

Abitoimõndaja
MARIKO FASTER

Toimõndusõ telefonõ
 6 463 697

Tähekeist saa
 telliq
 õkvakõrraldus-
 lepinguga

www.tellimine.ee
 tel 6 662 535

EDEKAASÕ
 TSEHKENÕ
 NAVITROLLA

TAMMÕTSÕÕR

Oll' ütš matal tammõkõnõ,
kasvi oro perve pääl,
juurõq mullah sügäval,
ossaq lajaq, kaharaq.

Võromaal, sügävä Kütioro hää kaldõ pääl om Ilmamägi. Säänest nimme olõ-i ütëlgi tõsõl mäel. Kuiki mägi olõ-i tiid miä korgõ, näge säält iks kavvõdõ üle orgõ ja nurmi.

Ilmamäe man om Ilmamäe läteq ja Ilmamäe talo. Päält naidõ viil Anikse lump ja Tammõtsõõr. Naidõ vaihõlt läts kunagi läbi tii Eestima kōgõ lõunapoolitsõmbast Ugandi maakunnast suurõ Vinnemaa poolõ. Vinnemaalt sai ummakõrda edesi minnäq kavvõdõ-kavvõdõ, nika ku Hiina ja Jaapanini vällä.

Ku läät pikkä tiid minemä, om vaia selget silmä ja tugõvat sälgä, miä pidä vasta kõik reisi pääl ettetulõvaq rasõhusõq. Eestimaal om tuhandit aastit elänüq rahvas, kedä muuq eestläis kutsiq. A eestläseq esiq kutsiq hindit maarahvas ja umma kiilt maakeeles. Kuigina mi olõmiq noq esiq kah tõisi annõdu nime – eestläseq – umas võtnuq, jäämiq süämen iks maarahvas.

Maarahvas om puurahva muudu. Puurahva siän ommaq tammõq üteq tublimbaq ja targõmbaq. Tamm saa täuskasunus katõsaa aastaga, eläs häste tõnõ katõsada aastat ja pidä vanadust kolmanda katõsada aastat.

Tammõtsõõri päält kümme tammõ ommaq parhillaq täuskasunus saanuq. Arvadaq, et taan tammõtsõõrin om innembigi joba mitu põlvõ tammi vanas saanuq. Parhillaskinõ põlv tammi

Üles võtnuq KRISTEL VILBASTE

om tsõõrin kasuma naanuq vašt paaõsada aastat tagasi, ku mi maal võim pikäs aos Vinnemaa kätte läts.

Nii niguq innembidseq tammõq Ilmamäe man, andvaq ka parhillaskidsõq tsõõrin saisvaq tammõq egäle näid kaema tulnulõ maarahva inemisele jõudu ja kimmüst pikis käüges nii Vinnemaalõ ku ka egäle poolõ muialõ ilma pääle.

Kõgõ kimmämb tammõtõhvõ külbjä om sinimustavalgidõ siibuga illos tsirk – paskrätäs. Timä korjas hindäle talvõs tammõtõhvõ, a korjamisõga satasõq tõhvaq egäle poolõ lakja.

Niimuudu lakja poodõtuid puurahva poigõ saavaq maarahva latsõq kokko koõradaq, kasuma pandaq ja hindäle abiliisis ja nõvvomiihis istutaq. Kas sõs tii viirde tammõtsõõris, mõntõ ilosahe paika tammõsaarõs, havva pääle trõõstis ja tugõjas vai lihtsäle kodo lähükeiste hääs sõbras.

Otsiq saq kah üles puurahva poigõ, kiä suqka ütēn kassuq tahtvaq, tuuq nääq pindrõ pääle, kasvadaq üles ja istudaq perän umma paika. Puu- ja maarahvas ommaq kõik aig ütstõist tugõnuq ja avitanuq.

MIKK SARV, Ilmamäe talo perrepoig